

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM.

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA INNOCENTII III (ANNO 1216) PRO LATINIS
ET AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT.

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIORA
ECCLESIE SÆCULA,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM
DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;
OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALIQUOS
MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET
TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATHE-
MATICAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO
AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;
DOCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS,
STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE,
LETURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆ-
SENTIM DUCIBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO,
QUIQUID NON SOLOM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM
OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ
SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT ORBUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM
SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO
GENEROSUS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPTIS, COMMENTATI SINT.
EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONDENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONES, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS, TUM
NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIDIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURRU CONSTANTER
SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSENTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS NICILLIG SPARSORUM, PRIMUM AUTEM
IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE
PERTINENTIBUS COADUNATORUM.

SERIES LATINA

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE LATINE
A TERTULLIANO AD INNOCENTIUM III

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIÆ LATINÆ TOMUS XXXIV.

S. AURELIUS AUGUSTINUS.

PARISIIS

APUD GARNIER FRATRES, EDITORES ET J.-P. MIGNE SUCCESSORES

IN VIA DICTA : AVENUE DU MAINE, 189, OLIM CHAUSSÉE DU MAINE 127.

1887

DE SUBSEQUENTI OPERE

Vide librum 2, cap. 13, Retractionum, t. 1, col. 635, a verbis, Liber cuius est titulus, Annotationes in Job, usque ad verba, Et super terram. M.

Etatem subsequentis opusculi non hic significavit Augustinus, nisi ipsa Retractionum serie, in qua locum illi opusculo medium tribuit inter libros circiter annum 400 elaboratos, recensuitque illud aliquando ante opus quod contra Petilianii Litteras, Anastasio in Romana cathedra sedente, ex lib. 2. c. 51, adeoque non serius anno 402 conscriptum fuit.

S. AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

ANNOTATIONUM IN JOB

LIBER UNUS ^(a).

[Jon cap. 1.] *Et opera magna erant ei super terram*: quia operabatur de ipsis operibus. *Faciebant convivium quotidie, donec eorum numerus impleretur.* Signum est charitatis. *Et offerebat pro eis victimas, secundum eorum numerum.* Intelligendum, alias esse peculiare confessiones, quasi singulas victimas; aliud vero sacrificium pro omnium et pro omnibus peccatis, quod significat dicens: *Ne forte peccaverint filii mei, et maledixerint Deo in cordibus suis.* Bene additur, *Ne forte*; quia in corde eos maledixisse suspicabatur. *Et ecce venerunt Angeli Dei, ut starent coram Deo.* Affectio animæ ad veritatem non potuit aliter narrari, nisi temporaliter et localiter quodam modo diceretur. *Et venit equidem diabolus cum eis.* Utrum quia non potuit, nisi per eos audire, dictum est, *cum eis.* *Et dixit Dominus diabolo: Unde ades?* Collatio præteritæ actionis cum eo, unde permittitur aliquid deinceps agere, responsio ad interrogationem est: ipsa vero interrogatio vis divina est, in qua non permittitur agere quod libet. *In cogitationibus enim sapientis interrogatio erit* (Sap. 1, 9), ad manifestandum eum nobis. *Sed mitte manum tuam, et tange omnia quæ habet*: da potestatem. *Nisi in faciem tuam benedixerit tibi.* Pendens locutio, id est, Si non tibi in faciem benedixerit tatis rebus suis, quasi subaudiretur, quid jubes? *Et discessit diabolus a facie Domini*: a consultatione ad actionem. *Et venerunt hostes et ceperunt eos.* Secundum illud, *Qui nunc operatur in filiis diffidentis* (Ephes. 2, 2), etiam istos excitavit. Notandum autem quomodo in hominibus habuerit potestatem, et in elementis, sed tamen datam a Deo. *Nudus exiit de utero matris*

mez. Notandum quam consolatorio loquatur, quamvis secundum consuetudinem lectum fecerit.

[Ib. II.] *Ecce trade illum tibi; tantum animam ejus custodi*: ne vitam eripere posse presumeret. *Et tulit sibi testam, ut raderet sententiam.* Per passionem Domini significat radi peccata consentientium.

[Ib. III.] *Et nox in qua dixerunt, Conceptus est homo.* Aliquæ superiores potestas, quæ hoc scire potuerunt. *Nox illa sint tenebræ*: ne patiatur jam quæ passus est. *Nox illa sint tenebræ*: id est, sit oblivioni. *Neque requirat eam Dominus desuper.* Non reparetur per immortalitatem; id est, pereat mortalitas. *Nec veniat in eam lumen*: lumen memorie. *Sed excipiant illam tenebræ et umbra mortis*: vita ista, quæ umbra est future pænæ; ut sit sensus, Justus qui lumen est, non eam videat, sed tenebræ, hoc est peccatores et carnales tribulationes de vita ista. *Et conturbent eam, quasi amaritudines diei*: præcepta bonæ vitæ, vel dies iudicii, quibus perturbantur carnales. *Et noctem illam accipiant tenebræ*: perpetuæ. *Non sit in diebus anni*: justis spiritualibus qui sole fruuntur, et majores sunt. *Sed nox illa sit dolor*: quia dolorem facit diligentibus se. *Neque numeretur in diebus mensium.* Justi in Ecclesia propter lunam tanquam minorem: ad quos dicitur, *Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus* (I Cor. 13, 1); ut ipse Paulus sit de diebus anni. *Sed maledicat illam maledicens illi diei*: Dominus, qui maledicat amantes carnalia. *Tenebrescant sidera noctis illius*: eminentes in peccatis. *Permanent, et in lucem non veniant.* Quia non convertentur, dicit per prophetiam¹. *Quia non conclusit portas ventris ma-*

ADMONITIO PP. BENEDECTINORUM.

Recensitus fuit hic liber ad Mss. Victorinæ bibliothecæ duos, Regiæ unum, Navarriæ Collegii unum, ad Beccensem et Floriacensem, ad variantes lectiones ex uno Ms. Belgico descriptas: necnon ad editiones Am. Er. et Lov.

Comparavimus præterea eas omnes editiones initio Retr. et Confess., t. 1, memoratas. M.

¹ Sic Mss. Regiæ. At Victorinus codex, quod significat Deum. Am. Er. et duo Mss., quod significat Dominum. Lov., quod significat ante Dominum.

² Duo Mss., consolatoria.

³ Editi, per Prophetiam. At Mss., per prophetiam.

(a) Scriptus circiter an. Christi 400.

est, numquid abs te querent vel voluntatem jussionis tuæ, sicut Saulus ait, *Quid me jubes facere* (Act. ix, 6) ? aut epem mercedis sue, sicut dixerunt, « *Ecce* » dimisimus omnia, et secuti sumus te; quid ergo « *erit nobis* (Matth. xix, 27) ? Quis dedit mulieribus « *texturæ sapientiam, et varietatum scientiam* ? » Textit et apud Salomonem mulier vestimenta viro suo (Prov. xxxi, 10-24). Opera ergo intelligenda sunt Ecclesiarum, quibus honoratur Deus. Nam et ipsa textura, id est, infirmos fratres, tanquam lanuginantem tramam firmorum atque erectorum spiritualium¹, quasi staminum contextione constringere maximum et singulare opus est Ecclesiarum. Et varietatum scientia ad id valet, ut, tanquam in polymito ea est varietas colorum, qua non turbetur decus unitatis; sic in fratribus ita sint dona diversa, ut nulla invidiæ discrepantia cohæreant sibi, sufferentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 2, 3). *Aut quis est qui numerat nubes sapientia* ? Novit enim Dominus qui sunt ejus (II Tim. ii, 19) : quis autem hoc hominum, inquit, novit ? *Et organa cæli in terram declinavit* ? Angelos caelestes, per quos divinæ voces enuntiari solent. Non enim ceciderunt sicut ille unus, sed flexu obedientiæ declinati sunt in terram; maxime cum et ipse Dominus esset in terra. Nam evangelista inquit, « *Et Angeli ministrabant ei* (Matth. iv, 11). Diffusus est autem sicut terra cinis, et agglutinavit eum sicut lapidibus cibum². » Diffusa est late atque abundanter humilitas pœnitentiæ, ad hoc ut Dominus qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (I Pet. v, 5), cohæreret eis tanquam glutine charitatis, homo hominibus; ut mediator esset Dei et hominum (I Tim. ii, 5), seipsum illis dans cibum per Sacramentum corporis et sanguinis sui, stulta mundi tanquam lapides eligens, ut confundat sapientes (I Cor. i, 27). Angelis enim cibum est in quantum est Verbum Dei apud Deum; lapidibus autem ut cibum esset. Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. i, 1, 14). Ergo agglutinabitur, hominibus præcedente pœnitentiâ, tanquam cinis diffundatur faciens ei viam. Hinc ille qui dicebas, « *Fa-* » cite ergo fructus dignos pœnitentiæ, et ne dixeritis « *vobis, Patrem habemus Abraham; potens est enim* » « *Deus de lapidibus suscitare filios Abraham* (Matth. iii, 8, 9); quibus lapidibus eum tanquam cibum agglutinandum esse nuntiabat. Si autem non præcedit humilitas pœnitendi, non agglutinabitur, quia excelsa a longo cognoscit (Psal. cxxxvii, 6). *Aut capies leonem escas, aut animas draconum replebis* ? De diabolo dictum est, *Et conculcabis leonem et draconem* (Psal. xc, 13); propter insidias et iram. Omnes ergo angeli ejus leonibus et draconibus comparantur. Ille autem capit eis escas, et animas eorum replet, qui de impietate convictos tradit in ejus potestatem. Volunt enim latere impietatem suam, sed cum producantur, utique capiuntur, ut sint in potestate diaboli et angelorum ejus, quibus consenserunt. *Pavidi enim sunt in cubilibus suis*: in latebris insidiarum suarum. Nam si

pavidum non essent, quis subsisteret ? Pavent autem illius imperium, sub quo exclamarunt, *Quid venisti ante tempus perdere nos* ? Et quemadmodum de porcis manifestum est, quod in eos non essent, nisi permisi essent (Marc. i, 24, et v, 11-13), sic intelligendum est nihil eos in quemquam posse nisi permisos: permitti autem justitia, qua reguntur omnia, sive probationis causa, sive vindictæ, vel ad damnationem, vel ad correctionem irrogatæ. *Et sedent in silvis insidiantes*. Non enim quiescit in eis voluntas nocendi tum cum potestas non datur. Observant autem in insidiis in tam silvosa densitate occasionum carnalium quis capiatur divinis legibus, id est, vincatur de peccato suo, ita ut eorum escæ deputari mereatur. *Quis autem reparavit corvo escam? pulli enim ejus ad Dominum clamantes, et errantes, et escam querentes*: ut est in Psalmo, *Et pulli corvorum invocantibus eum* (Psal. cxlvi, 9). Cui sententiæ est locus iste similissimus. Nec in malo possunt intelligi, quia invocant eum. Significatur ergo nigri, hoc est peccatores nondum dealbati remissione peccatorum. Sed ideo pulli, quia jam humiles: ideo errantes, quia nondum cognoverunt veritatem, quam tamen pie querunt, cum ad Dominum clamant. Præparari autem corvo escæ potest, propter ejus præsentiam, qui novit etiam nondum humilem quemque conversum iri: sed tamen pulli, hoc est, humiles ad Dominum clamant.

[Ib. xxxix.] *Si cognovisti tempus partendi tragelaphorum petra* ? τράγος hircus est, ἔλαφος cervus; tragelaphus ergo compositum ex hircu et cervo animal. Significat igitur mentem servientem legi Dei secundum interiorem hominem. Videt autem, quantum adhuc ex parte hircus est, aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suæ, et captivantem se in lege peccati (Rom. vii, 22, 23). Peperit³ autem talibus petras opportuno tempore, ille qui firmamenta solida exemplorum in Scripturis posuit, in quibus et quiescentes de se non desperent, quorum caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem, donec vivacitate cervi serpentinis suasionibus superatis spiritu vivant, et spiritum sectentur (Galat. v, 17, 18), ne regnet peccatum (unde similitudo hirci ducitur) in eorum mortali corpore, ad obediendum desideriis ejus (Rom. vi, 12). *Aut partus cervarum custodisti* ? Ecclesiarum in numero spiritualium, in æterno affectu imitationem suam persuadentium, quibus jam nihil possunt serpentini opinionis nocere: tamen et tales custodiuntur non de se, sed de Deo præsumente. *Et numerasti menses partus earum* ? Non enim pariunt nisi per Evangelium, quod a baptismo suo Dominus usque ad passionem et ascensionem suam certis mensibus magisterii sui auctoritate prædicavit. *Et dolores earum solvesti* ? Non enim sine dolore dicebatur, *Fili mei, quos iterum parturio, donec Christus formetur in vobis* (Galat. iv, 19). Solvantur autem isti dolores cum fuerit partus editus, id est, veritas persuasa eis pro quibus ita ingemiscitur, id agente in interioribus conscientiarum verbo Dei. Et nu-

¹ Er. et Lov., *electorum spiritualium*. M.

² In LXX, *hōsper lithō kubon, sicut lapide cubum*.

³ Lov., *parat*. At Am. Er. et nostri omnes Mss., *peperit*.

tristi hinnulos earum sine metu? in lacte sacramentorum non timidos. Non enim acceperunt spiritum servitutis iterum in timore (Rom. viii, 15). *Partus earum emittens*¹: in libertatem uberioris pascuae spiritualis. *Abrumpent filii earum*: vincula concupiscentiarum secularium. *Multiplicabuntur in tritico*: solidiora cibo sapientiae, post nutrimenta lactis. *Exibunt, et non revertentur eis*. Exibunt, tanquam ex angustiis doctrinae, quam per homines incipientibus traditur; et non revertentur matribus eius, non jam opus habentes lacte, nec doctoribus hominibus indigentes. Sane isti tres versus non per interrogationem pronuntiandi sunt. *Quis autem est qui dimisit onagram liberum?* Mirum nisi eos per onagram significat, qui pauci ab omni negotio liberi Deo servant. *Et vincula ejus quis resolvit?* affectionem carnalium atque popularium. *Posuit enim habitaculum desertum et tabernacula ejus sub iugum*: unde clamat, *Sitivi in te anima mea* (Psal. lxxii, 2). *Iridescent multitudinem civitatis*: quam Babyloniam Scriptura dicit; perambulantem per latam viam, quae ducit ad perditionem (Matth. vii, 13). *Et querelam exactoris non audiens*: nemini quidquam debeat. *Consideravit montes pascuae suae*: magnitudinem revelationum. *Et post omne viride quærit*: omne sempiternum. *Volat autem monoceros servare tibi?* superbus dignitate hujus sæculi; quia et tales subjugavit Christus, et ministros Ecclesiae constituit: *μωλιχίος*; enim unicornis est, quod superbiam significat. *Aut dormire super præsepem tuum?* sicut super illius humilitatem, qui etiam in præsepi est intans positus (Luc. ii, 7). *requiescitur securitate venie peccatorum, et oblivione curarum male conscientiae.* *Et alligabit in loris jugum suam?* jugum leae portans alligatum loris, hoc est, in auctoritatibus eorum qui carnem mortificaverunt atque domuerunt. Unde et Joannes zona pellicea cingebatur (Matth. iii, 4), non asperis restibus peccatorum. *Aut ducet tibi sulcos in campo?* aperiet pectora plebis obedientiam ad obtinendum regnum Dei. *Confidis autem in eo, quia mutata est virtus ejus?* ut non vanitatem humane laudis et honoris etiam in Ecclesiis ministerio requirat, sicut requirebat in sæculo. *Aut dimittes ei opera tua?* sicut ille, pro quo se dicit Apostolus legatione fungi, exhortans pro Christo reconciliari Deo. (II Cor. v, 20). *Et reddes ei, quia reddet tibi sementem?* Nihil ex eo suo dominatui vindicabit. Sementem quippe dicit opus seminandi. *Et in arcem tuam inferet?* Ut sit inter illos, quibus ipse Dominus præcipit rogandum Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam (Luc. x, 2); non autem ut sibi velit arcem facere, sicut princeps hæresum et schismatum, et quicumque non Dei gloriam querunt, sed suam. Difficillimum est enim ut velit ista monoceros, sed tamen et hoc præstat atque efficit in hominis animo, qui facit mirabilia solus (Psal. lxxxi, 18), consilia destruens, et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et captivans omnem intellectum ad obedientiam suam (II Cor. x, 4, 5). *Penna struthionum mixta est alis herodionis et accipi-*

¹ Sic. Nss. juxta LXX. Editi vero, *cuntes*.

tris. Tardis ingenio, quos significant struthiones, quia volare non possunt, donatum esse per ejus gratiam qui stulta mundi elegit (I Cor. i, 27), ut æquarentur ingeniosorum celeritati pariter credentium, qui per alias aves quas commemoravit significantur, per hunc versum intelligendum est. *Et reliquit in terra ova sua*. Jam incipit de struthione dicere, id est de his quos per hoc animal significat. Non enim miscerentur pennæ eorum tardæ alis velocium avium ad pariter volandum, nisi spem priorem in terra relinquerent, quam per ova significat. *Et in pulvere calcant*. Quia etsi id quod sperabat in sæculo non attenderit, plerumque faventibus amatoribus sæculi, qui pulveri comparantur, provenit. *Et oblita est quia pes disperdet ea, et bestia agri conculcabit ea*. Quod si et adversa ejuſquam cupiditas et iniqui hujus mundi perturbent, et obtentam spem ejus talem, tanquam ova ejus quæ relinquit in terra; ita non curat, et tanquam oblita non sentiat. *Obduruit contra filios suos, ne sint ejus*: etiamsi jam non spes sit sicut ova, sed res ipsa, sicut filii jam nati, hoc est felicitas temporalis, fortiter contemnit eam, nolens eam suam esse felicitatem; quia illam veram desiderat. *Frustra laboravit absque ullo timore*. Hoc antequam convertatur: laborat enim spe sæculi sine fructu, et quod est insipientius, sine ullo timore, dum præsumit in rebus incertis. *Quia desepxit eam Deus in sapientia, et non distribuit ei intellectum*. Quid enim stultius, quam fidere in vanitate, et laborare ad acquirenda peritura sine ullo timore amittendi? Concipiunt enim plerique hunc affectum, quibus longa felicitas sæculi provenit, præsertim si ab avis et atavis perpetua successione ducatur, ut se repente infelices fieri posse non credant. Et quia magni solent apparere in terra, non tamen pensis virtutum celesti conversatione frui, recte struthionibus comparantur. Sed attende quod sequitur: *Cum tempus fuerit, in altum evolabit, et irridebit equitem et ascensorem*. Posteaquam venit plenitudo temporis (Galat. iv, 4), ut præcipitaretur divitiibus hujus sæculi, non superbe sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (I Tim. vi, 17); cooperunt sursum cor habere ad Dominum, et deridere superbos persecutores, quos Dominus projecit in mare: tunc enim penna struthionis mixta velocibus avibus, caelum petit, et cætera quæ de hoc animali supra dicta sunt, sunt. *An tu circumdediti equo virtutem?* Martyrem videtur describere, intrepidum et alacrem testem fidei salutaris, non tamen virtute propria, sed qua eum circumdedit Dominus. *Et inseruisti collo ejus hinnitum?* Induite vos armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo (Ephes. vi, 11). *Et gloriæ pectoris ejus audacia*¹. Hæc est audacia qua Isaias audent et dicit² (Isai. lxxv, 1; Rom. x, 20). Gloria vero pectoris est conscientia (II Cor. i, 12), opus hominis probans, ut in semetipso habeat quisque gloriam et non in altero (Galat. vi, 4). *Prodiens in campo lu-*

¹ Floriacensis codex, *audaciam*.

² Apud Luc., post, *dicit*, additur: *inventus sum a non querentibus me: palmam apparui eis qui me non interrogant*; quod totum abest ab Am. Er. et Mes.